

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Teze diplomové práce

Vývoj místní samosprávy ve městě Sušice

Iva Rochová

© 2015 ČZU v Praze

Vývoj místní samosprávy ve městě Sušice

The Development of Local Government in the Municipality of Sušice

Souhrn

Tématem předkládané diplomové práce je Vývoj samosprávy ve městě Sušice. Sušice je město, ve kterém žije okolo jedenácti tisíc obyvatel. Leží v jihozápadních Čechách, v podhůří Šumavy. Cílem práce je charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obce, identifikovat a zhodnotit aktéry politického procesu ve městě (lokální politické subjekty, zájmové skupiny, podnikatelské subjekty apod.) a analyzovat jejich vzájemné vztahy. V teoretické části práce jsou vysvětleny základní pojmy týkající se samosprávy v obci. V praktické části je popsán vývoj města, struktura politického spektra, demografie obce. Podrobněji jsou analyzovány volby do zastupitelstev v rozmezí 1990 – 2014. Práce, jako případová studie zkoumá konfliktní linie ve městě v posledním volebním období.

Summary

The theme of this thesis is the development of self-government in Sušice. Sušice is a town with a population of about eleven thousand inhabitants. It is located in southwestern Bohemia, in the foothills of the Šumava mountains. The aim of this thesis is to characterize the main socio-economic indicators of the town, identify and assess the actors in the political process (local political entities, interest groups, businesses entities, etc.) and to analyze their mutual relationships. The theoretical part of this thesis explains the basic concepts related to the self-government in the town. The practical part describes the development of the town, the structure of the political spectrum, the demographics of the town. In greater detail are analyzed council elections between 1990-2014. The thesis, as a case study, examines conflict lines in the last election period.

Klíčová slova:

Obec, samospráva, zastupitelstvo, rada, komunální volby, Sušice, MÚ Sušice, rozpočet obce, starosta, politické strany, občanské sdružení

Keywords:

Municipality, local administration, municipal assembly, municipal council, municipal elections, Sušice, municipality of Sušice, municipal budget, mayor, political parties, civil association

Cíl a metodika práce

Cíl práce

Cílem této diplomové práce je charakterizovat vývoj a problematiku politického procesu ve městě Sušice a to v rozmezí od roku 1989 až do voleb do zastupitelstva v roce 2014.

Prvním dílčím cílem práce je charakterizovat hlavní sociodemografické a ekonomické faktory města.

Druhým dílčím cílem práce je identifikovat aktéry politického procesu ve městě, politické strany a angažovanost obyvatel v nich.

Třetím dílčím cílem práce je definovat charakter lokálního politického procesu na základě popisu vývoje lokálního stranického systému, komparace výsledků komunálních voleb od roku 1994 do roku 2014, stanovení koaličních vztahů a identifikaci možných konfliktních linií

V druhé části práce je rozebírána přímo problematika města Sušice. V úvodu jsou uvedeny základní informace o identifikaci města, poloha, počet obyvatel, problematika nezaměstnanosti. Dalším tématem je stručná historie města, po ní stručně popsané zřizované právnické osoby města. Důležitou otázkou hospodaření Sušice jsou rozpočty a jejich porovnání. Následuje podrobnější rozbor aspektů voleb, politické aktéry ve městě, tvorba koalic a vedení města až do posledních voleb v roce 2014. V diplomové práci jsou předloženy výzkumy s cílem zjistit charakter komunálních koalic, styl místní politiky a politická jednání ve městě.

Metodika práce

Diplomová práce má povahu případové studie kvalitativního výzkumu s cílem zjistit složení politického spektra ve městě, které vychází z povolebních se stavování koalic. Dalším tématem práce je rozbor politických konfliktů v obci. V práci jsou předloženy výsledky kvalitativního výzkumu zaměřeného na charakter lokálního politického procesu v obci.

Tato práce je rozdělena na dvě části, první část je popis samosprávy jako takové, zde je vycházeno z odborné literatury týkající se měst a obcí, voleb a stranické problematiky.

Druhá část práce je zaměřena přímo na Sušici, její historii, polohu, rozvoj a konflikty ve městě. Ke sběru dat jsou využity zejména dvě základní techniky - studium dokumentů a dotazování formou polostrukturovaných rozhovorů s představiteli města. Data a informace pro zpracování jsou z poměrně malého zdroje tištěných informací, neboť problematika samosprávy v Sušici nebyla ještě zpracována. Práce vychází převážně z oficiálních stránek města, Českého statistického úřadu, kroniky města Sušice. Velká část informací je získána přímo od aktérů politického života města, formou polostrukturovaných rozhovorů s představiteli města. V práci je osloveno všech 21 zastupitelů, jen dvě zastupitelky rozhovor odmítly. Rozhovory jsou primárně zaměřeny na popis konfliktních linií ve městě. Další, podstatným zdrojem informací zpracovaných v práci jsou informace, tabulky, dokumenty a přehledy přímo zpracované starostou města Petrem Mottlem. Na závěr práce je vypracována studie konfliktních linií, vycházející z materiálů v tisku a rozhovorů se zastupiteli.

K naplnění cílů jsou použity standardní metodologické postupy využívané v politologii, především komparace – bylo provedeno diachronní srovnání výsledků komunálních voleb od roku 1994 do roku 2014. Ke stanovení charakteru koaličních vztahů byla využita teorie komunálních koalic dle Stanislava Balíka a Petra Jüptnera.

Úvod

Tématem této diplomové práce je popsat a charakterizovat vývoj samosprávy ve městě Sušice. V teoretické části práce jsou vysvětleny důležité pojmy týkající se samosprávy. Jako první je popsána struktura obecní samosprávy (obec, starosta, zastupitelstva atd.), následuje rozbor problematiky voleb. Třetím zkoumaným tématem je politická participace občanů prostřednictvím politických stran a nezávislých sdružení, tvorba a charakteristika koalic a ze života obce vyplývajících konfliktních linií. Posledním tématem teoretické části je problematika financování obcí, sestavování rozpočtů a popis výdajů a příjmů. Jako zdroje jsou použity odborné publikace věnující se tomuto tématu.

Na začátku praktické části práce je popsána poloha obce, jen stručně historie města, demografický vývoj a nezaměstnanost. Větší pozornost je věnována politickým subjektům ve městě a základní problematika sestavování povolebních koalic. Těžiště práce tvoří dvanáctá a třináctá kapitola. Dvanáctá kapitola rozebírá téma voleb do

zastupitelstva v Sušici, komparace jejích výsledků, povolební vývoj. Kapitola třináct rozepisuje dva hlavní problémy, které tvořily konfliktní linii ve městě.

Informace k práci jsou čerpány z Kroniky města Sušice, což je asi jediný tištěný zdroj a byla laskavě zapůjčena starostou města Petrem Mottlem. Většina zdrojů je internetových, hojně je čerpáno z údajů MÚ Sušice, ČSÚ a čtrnáctideníku Sušické noviny. Posledním zdrojem jsou polostrukturované rozhovory se zastupiteli ve volebním období 2010 – 2014. Bylo osloveno všech 21 zastupitelů, spolupráci odmítly pouze dvě zastupitelky. Rozhovory byly vedeny většinou ústně, pouze jedem byl prostřednictvím e mailu. Vybraných sedm rozhovorů je součástí příloh práce.

Poloha města

Město Sušice se nachází v podhůří Šumavy v jižní části Plzeňského kraje, je druhým největším městem dnes už bývalého Okresu Klatovy. Město Sušici tvoří tři městské části a přilehlé obce - Albrechtice, Červené Dvorce, Divišov, Dolní Staňkov, Humpolec, Chmelná, Milčice, Nuzerov, Rok, Stráž, Volšovy, Vrabčov, Záluží. Toto území je se rozkládá na ploše 4564 ha. Od roku 2003 je Sušice obcí s rozšířenou působností podle zákona č. 128/2000 Sb., O obcích pro dalších 30 obcí. Velikost tohoto správního území je 78154 ha a žije zde celkem 24579 obyvatel (k 31.12.20012). V Sušici samotné žije okolo 11 300 obyvatel.

Demografie města a nezaměstnanost

V posledních letech stav obyvatel stagnuje, nebo mírně klesá. Důvodem je hlavně nedostatek pracovních míst, čímž stoupá nezaměstnanost a převážně mladé rodiny odchází za prací do jiných lokalit. S tímto jevem souvisí i postupně se zvyšující věkový průměr obyvatel. Dnes v Sušici žije kolem 11300 obyvatel, z toho ženy tvoří víc jak polovinu.

Tak jako ve většině měst v celé republice se i Sušice se potýká s vyšší nezaměstnaností, která se ve městě drží dlouhodobě mezi 8 – 12 %. Sušice má k rozvoji průmyslu a přilákání investorů k vytvoření nových pracovních míst nevýhodnou polohu. Proto se současné vedení města orientuje spíše na rozvoj cestovního ruchu.

Politické strany, sdružení a koalice

V Sušici stejně jako v ostatních městech působí a fungují politické strany a sdružení, které se podílí na chodu města. První zmínky o politických stranách jsou v Kronice města z období devatenáctého století. Do posledních komunálních voleb

v roce 2014 předložilo kandidátky 8 subjektů (ODS, ČSSD, KDU-ČSL, KSČM, SZR, ANO, TOP 09 a Sušičtí).

Tak jako ve velké politice i v Sušici musí strany uzavírat koaliční spolupráci. Pokud jde o předvolební koalice, většina stran má dostatek kandidátů, aby mohly sestavit kandidátku samy ať už z vlastních řad, nebo oslovují sympatizanty. Jinou otázkou jsou koalice povolební. Nejčastějším typem koalic v Sušici je koalice široká (dle Jüptnera). Posoudíme-li výsledky povolebních jednání a volby do rady města, od voleb v roce 1990 do voleb v roce 1998 byly v radě města zastoupeny všechny strany, kromě KSČM. V roce 1998 byla uzavřena koalice všeobecní, která byla obnovována až do voleb v roce 2010, které uspěly ve volbách do zastupitelstva. V roce 2010, kdy rivalita ODS a ČSSD stupňovala, existence rady města ve stávajícím složení se zástupci opoziční sociální demokracie byla nemožná. Tím můžeme mluvit o koalici široké. Situace se nezměnila ani po volbách v roce 2014.

Volby do zastupitelstev

Do prvních svobodných voleb v roce 1990 nominovaly své kandidáty čtyři politické subjekty. Volby s převahou vyhrála koalice nově vzniklého OF a ČSL. Obliba pravicových stran se projevila i v roce 1994, kdy volby vyhrála ODS a získala převahu v zastupitelstvu i v radě města. Svojí pozici si zřejmě kvůli rozbrojům ve straně, které se přenášely, i do vedení města strana ve volbách roku 1998 neobhájila. Volby sice vyhrála, ale projevila se rostoucí síla ČSSD ve městě. ODS dokonce neobhájila ani post starosty, kde nahradila jejího kandidáta v bouřlivém zasedání zastupitelstva kandidátka ČSSD. Pozici nejsilnější strany v Sušici potvrdila ČSSD i v dalších volbách, v roce 2002. Obrat v pozicích obou nejsilnějších stran ve městě se projevil ve volbách roku 2006. Volby vyhrála ODS a spolu se SZR a SNK Evropští demokraté u tvořili koalici s dvanácti mandáty z celkového počtu 21 zastupitelů. V sedmičlenné radě města obsadila ODS čtyři křesla včetně postu starosty a zbylá tři koaliční partneři. Silnou pozici si ODS spolu s pravicovou koalicí obhájila ve volbách v roce 2010, kdy získala v zastupitelstvu nadpoloviční většinu a ČSSD přešla do opozice. ODS v sedmičlenné radě města obsadila čtyři posty, dva získali Sušičtí a jeden TOP 09. Důvěru sušických obyvatel získaly pravicové strany i ve volbách v roce 2014. I když pravicové strany ODS, Sušičtí, SZR a TOP 09 získaly v zastupitelstvu nadpoloviční většinu,

v povolebním koaličním vyjednávání bylo rozhodnuto, že koalice nabídne místo v radě hnutí ANO.

Konfliktní linie ve městě Sušice

Z přehledů volebních výsledků a struktury zastupitelstev a rady města v posledním volebním období je vidět jako hlavní konfliktní linie rozpor levice zastoupené jen ČSSD a pravice, kterou představuje ODS spolu s ostatními pravicovými stranami. Typicky levicová strana KSČM se do opozičních rolí nestaví.

V posledním volebním období Sušicí „hýbalo“ několik problematických bodů, na kterých se sice pravice s levicí shodly, ale na řešení už nikoliv. Všichni zastupitelé v rozhovorech uvedli, že jedním problémů města je vysoká nezaměstnanost. Ale jak jí řešit, žádná strana plně odpovědět neumí. Současná radnice se snaží do města přilákat investory, hlavně do prostorů bývalého SOLA nebo do budov prázdných kasáren. Situace je ale komplikovaná tím, že město není napojeno na hlavní železniční trasy a k nejbližší dálnici je asi 70 kilometrů.

Jednou z konfliktních linií je problematika nemocnice ve městě. V září 1998 rozhodlo zastupitelstvo města Sušice o zřízení o. p. s. Nemocnice Sušice a převzít tak objekty a zařízení z kraje. Během roku 2012 byla městu předložena nabídka společnosti Agel, týkající se pronájmu nemocnice. Jednání se netýkala přímo pronájmu, ale záměru o pronájem nemocnice. Záměr pronájmu podporovala většina zastupitelů ODS i ostatních koaličních partnerů. Proti hlasovali jednotně zastupitelé ČSSD, která má zachování nemocnice na prvních místech volebních programů a občané Sušice se tím dostali do centra bojů mezi levicí a pravicí. Hlavním problémem nemocnice je velká finanční náročnost. Ostatní nemocnice v Plzeňském kraji jsou napojeny na rozpočet Plzeňského kraje, který hradí veškeré ztráty těchto nemocnic, na rozdíl od Sušické, která jej musí hradit sama, z Fondu nemocnice. Je důležité ještě zmínit, že proběhlo mnoho jednání se starosty okolních obcí. Radnice se v nich snažila přesvědčit starosty, aby ze svých rozpočtů přispívali na chod nemocnice a kompenzovali tím výdaje, které se týkají jejich obyvatel, kteří jsou v Sušici ošetřeni.

Druhým sušickým pravicovo levicovým konfliktem je stavba krytého bazénu. Dne 30. 6. 2010 zastupitelstvo města schválilo realizaci akce „Bazén Sušice ve výši financování do 150 mil. Kč. Dotace z fondů EU nakonec nebyla přidělena a rada a

následně zastupitelstvo rozhodlo, že bazén bude město financovat samo s pomocí úvěru ve výši 90 mil. Kč. Právě finanční zatížení a nákladovost provozu pro město je nejvíc kritizováno opozicí, která by investovala raději do nemocnice. Koaliční partneři naopak připojením bazénu k ostatním sportovištím vidí zvýšení zájmu o Sušici v oblasti turistického ruchu.

Závěr

Sušice není nijak výjimečné město, které má problémy stejné jako většina stejně velkých měst v ČR. Pro Sušici do budoucna je důležitá spokojenost obyvatel, pokud se povede snížit nezaměstnanost, nebudou především mladí lidé odcházet jinam za prací, naopak zde budou zakládat rodiny, což povede k dalšímu rozvoji města. To je hlavní a největší úkol pro vedení města, ať je ve vedení pravice nebo levice.